

Latweeschu Awises.

48. gaddagahjums.

No. 38.

Trefschdeenâ, tannî 17. (29.) Septemberi.

1869.

Latweeschu Awises libdi ar saweem peesiffkumeem maffa 1 rubuli fudr. par gaddu. Kas uf sawu warbu apstellehs 24 effemularus wehl weenu dabuhs klapt parwetti. Ja-apstelle: Zelgawâ Latw. awischi nammä pee Janischewski; — Ribgâ pee Daniel Minus, teätera un wehwera eelas srueri, pee sw. Zahna basnijäs jaunafa mahzitaja Mueller un pee Dr. Buchholz, leelâ Aleffander-eelâ Nr. 18. — Wiffi mahzitaji, skohlmeistere, pagasta walditaji, sribweri un zitti tautas draugi teel lubgti, lai lassitajeem apgabba to apstellefchanu. — Redattora adresse irr: „Pastor Bierhoff, Ronneburg, pr. Wenden, Livland.“

Nahditajs: Daschadas sinnas. Jauni ratti. Tehwa waheds! Widssemes allas. Waldischanahs. Wisjaunafahs sinnas. Naudas tirgus. Lab-bibas un preefchu tirgus. Sluddinafchanas.

Daschadas sinnas.

No eelschsemmehm.

No **Behterburgas**. 24 laudis irr apzeetinati, kas netaisnu nandu issemuschi. — 19. Augustâ beidsamajs kuggis no Sitkas (tanni Amerikas dallâ, kas papreefch peederreja pee Kreewusemme) irr nonahjis uf Kronstatti. Ar scho kuggi 127 Kreewu kolonisti atpakkal nahkuschi, kas papreefch turp bij aigahjuschi dsibwoht.

— Kreewusemmê dauds weetâs leeli uggungrehtki bijusch. 27. Augustâ tas pilsehts Jenisei sk libdi trefschai dallai nodedsis. Tas uggung effoht zehlees no deggoscha mescha. 7 basnijäs, wiffi teefas-nammi, skohläs un kohdu namis irr nodeggusch.

— Simbirskâ pee sirgeem Sibirijas mehtis zehlees.

— Retahl no Sewastopoles weens dampfkuggis irr uffstehjis uf obtru. Prinzis Behters no Oldenburgas irr bijis weenâ no scheem dampfsluggeem, bet paldeews Deewam ne winnam ne kahdam zittam reisneekam tau-nams nau notizis.

— 4. Septemberi angstajs krohamantinceks un krohamantinceze uf Odesfu nahkuschi. 6. Septemberi wiani nonahkuschi uf Kiëwu un 8. irr dewuschees uf Behterburgu. — Augsto Keisari un Keisareni gaida Kiëwâ 20. Septemberi.

— Permes leelgabbalu jabrikê irr lehjuschi tahdu maktigu leelgabbalu, kas wehl 3500 pudu un taggad prohwehs ar to schaut. Preefch ifkatra schahwena 2—5 pudu pulwera janemm un war schaut 8 pudu smaggu lohdi. Kad 500 reis ar scho leelgabbalu buhs schahwusch un kad winjch labbi buhs turrejes, tad preefch kareakluggeem wehl apstellehs 5 tahdus leelgabbalus.

— 7. Septemberi weens kuggis, ar slihpercem lahdehts, pee Wentepils irr uffstehjis uf seklu un no jubras wilneem irr sadausihis. Tee kuggineeki scho kuggi jau papreefch irr atstahjuschi. Tee slihperi irr simehi ar to wahydu C. Pieper.

— Tas lohpu-mehris, kas weenâs Baldohnes mahjäs pee Daugawas mallas bij zehlees, paldeews Deewam nau staigajis tahlaki. Bet schinnis mahjäs 9 gohwis nokrittuschas, weena ween irr weffela palikkusi.

O. P.

No **Bauskas** pusses. Effi sweizinata Kursemme! Effi sweizinata manna mihla Bauskas puffed! Tä es preezigi eesauzohs, kad Augusta mehnescha beigäs schinni gaddâ atkal reis sawu wezzu puffed eeraudsiju; jo gadda-laikâ to nebiju redseje. Kad labbi klahjäs, tad gadda-laiks irr ibs un plats, tas aisskreen abtri, bet kad slikti klahjäs, tad tas irr garfch un schaurê, tam gallu nebuht newarr sagaidiht; jo tas tezedams katru dwehfeliti spaida, kâ knihstangâs. Kâ preefch dauds weetahm, tã arri preefch Bauskas pusses tee divi pagahjuschi gaddini bij gauschi schauri un garri. Tee irr tohs mihlus Bauskeneekus til lohti spaldijusch, ka winnu breefmigu simes ir tannis weetinâs irr redsamâs, kur dasch labs tahs til abtri neproht eewehroht. Jo redseju, ka weenam skohlmeisterim, wehl deewegon jaunam zilwetam, tanni diwju gaddu laikâ matti bij palikkusch firmi. — Al schaurê gaddini! juhs mums tohs wehderus effat par dauds spaidijusch, tapeh; arri meh s jums taggad mugguru greefcham uf aismirfchanu! Bet tu baggatajs, plattajs gods, preeka affaras raudadami sawas klahbanas rohjinâs tew pretti sneedsam un tawu dahwanu pilnu rohku faherusch jo preezigi purrinam. Paleezi tu, joprohjom pee mums; tu muhs tã nespeedis, kâ taws tehws un taws wegstehws! Tahdus wahidus neredsamâs bohktabâs uf katra Bauskeneeka waiga warreju lassih, tadeht arri libdi ar winneem preezajohs; laj gan fleppenibâ. Scha gadda baggatiba wiffas mallâs bij redsama. Kur ween ozzis meitu, tur rudsu un kweefchu kaudses redseju. Linni bij kâ libdums, meeschi schahza ween, ausas til garras, ka winnu ffaras man garram eijoht duhras ozzis. Wiffi Bauskeneeku lauki kâ Deewa dahrsusch isfkattijahs. Deews ar audseligu pirktinu wiffas leetas irr aisskahrâs, un kad tahs augloschanahs simes arri pee matteem eewehroju, ka tahs truhkuma simes, tad newarru leegt, ko redseju. Redseju, ka kahdam semmes lohpejam mats ar sareem bij isaudsis

un tas laifam no preeka par to baggatu gaddu. *) Igi man wallas nebij Bauskas puffè pakawetees, tadeht arri wiffus fawus draugus nespehju apmekleht. Tohs ne-apmekletus tadeht taggad zaur scho awisi sweizinaju.

No Bauskas schirdamees steidsohs to jaunu tiltu apflattih, ka buhwesdarbu Bauskeneeku awischi rakstijajs awises jau irr issluddinajis. Bet us Muhsas krafta uslahpis eeraudsiju, ka klinta schuhpuls un sahrts blakkam bij eezirfti un jaunpeedsimmis tilts gulleja sahrta. Es tam tannis alminu azzis eesflattidamees eebrehzohs: Uhu! tutuh!!! — No tilta ne sprihscha plattums nebij gattaws, arri neweena dwehfelite pee ta nestrahdaja. Misslehtajis, raibajis naudas lambaris, tilta galla pilskalna stahwedams, ismissis brehza: Klufs, klufs! Nauda pagallam, darbs pagallam, tilts pagallam! Tiltu gan wehl dohma taifih, bet zittà weeta un melle tamdeht to naudas buzziau dabuht rohkas. Raj Deews teem to palihds; jo tilts tur ta wajadsijs, ka apteekè drudscha sahles.

Bet kas Bauskeneekem bes tam wehl jo wajadsijs? Tas irr kahda zekasfate starp Bausku un Zeligawu; waj nu eisenbahne, dampffuggis, jeb kahda deleschangse. Jo kad taggad kahdam no Zeligawas us Bausku jateek un no Bauskas us Zeligawu, tad tihri Zuhdu adwokahts par padohma deweju japeenemm, ka to zektu lehtaki un ahtraki warretu nobeigt. Es nu gan bes ta istikku, bet ka tad man gahja? Peektdeena bij, kad man no Bauskas us Zeligawu wajadseja braukt. Kristigu fuhrmanni newarreju dabuht un Schihdi nebrauja ne par kahdu naudu: teem schabbas nahza wirsa. Man nekas pahraf ne-atlikka, ka masà, masà laiwinà nakte tumfiba pa Na uppes wirsu us Zeligawu braukt. Ar dands isbailehm 12 stundu laika Zeligawu atfneedsu; jo laiwinà bij gauschi schaura un tadeht ta pee katras gohrischanahs tuhda grassijahs manni faldos wilnòs peldinaht.

Mihli Bauskeneeki! nepaleezet zitteem pakkat! Wiffi gahda ka ahtraki un lehtaki warretu tilt us preekschu. Darreet ir juhs to bes laweschanas! Til luhdsami ne-usnemmet schinni platta gadda to plattu zektu, bet darreet nu wispirms pehz ta wezza Deewa preekschshimes. Winsch rahda, ka Winsch juhs nau aismirsis, Winsch steidsahs jums to atdoht, fo Winsch tannis 2 gaddos jums bij atrahwis. Tadeht atlaidat ir juhs tohs lahtschus, fo juhs tannis 2 gaddos effat peeschjujschi. **) Dohdeet juhs pateizibu teem, kas jums tannis gaddinòs rohkas irr pafneegusch, un leeneet teem no kabbatas ahra, kam juhs tuffschòs gaddos tur eelihdusch, eekschà, tad swehtiba pillehs juhfu pehdas.

Fr. Mekon.

*) Nau spahses nedf tuffchi melli par to mattu ar farreem, bet patees fba; jo kad minnehts semkohpis mattus kemmedams bribnijahs, ka tam newilfschu weens mats obruteek garfch atraddisees, ka tee zitti, tad mehs to sablahm tuwahl apflattih un ta arc tohs sawus pee wirsa pamannijahn.

**) Rahzi peeset, irr paradus taifih; lahzi atlait irr paradus deldeht.

No ahsemehm.

No Pruhfchu semmes. Frankfurtes polizeja 17. Septemberi irr aisweddufi pahr rohbeschahm weenu no teem jauneem laudihm, kas pee Schweizsemmes bij perrakstijuschees un tomehr dohmaja dsihwoht Frankfurt. Tad zitti jauni laudis, kas arri jau bij luhgusch, laj wianus no Pruhfchu pawalstneeku skaita atlaisch, irr appakat nehmuschi sawas luhgschanas grahmatah.

— Ar grafa Bismarka wesselibu eimoht labbi; winsch no sawas muifchas Warzin irr brauzis us Star-gadu, fur kahdus pilfhehta-swehtkus fwinnejuschi un sal-datus munsterejuschi.

— Hamburga tanni darba-wihru dumpi pawiffam 80 laudis irr apzeetinati, kahdi 18 stipri eewainoti, weens schleffera sellis, 6 behrnu tehws, pee ta dumpja ta eewainohts, ka drihs nomirris.

No Austrijas. Teem guberniju landtageem, kas taggad sanahkusch, buhs jafpreech par daschahm wajad-sigahm leetahm, wiswairahf par skohlas-buhfchanas pahrlabboschanu, par semkohpibu, reguleereschanu, nodohfchanahm un zittahm leetahm. Bet weenprahtiba Austrijas gubernijas nau leela, tapehz ka laudis nau no weenas tautas un no weenas tizzibas; zits zittu skausdami un eenihdedami newarr us preekschu tilt.

No Franzijas. 10. Septemberi keisars nonahza us Parisi un brauja kahdu gabbalinu par pilfhehta eelahm; pee winna rattos sehdeja keisarene un weens dakters. Keisars isskattahs bahls un noleesis, winna matti effoht palikkusch ittin balti. Matti sohdeem ween brauja un drihs dewahs us mahjahm. Laifam til gribbeja laudihm parahditees, ka wehl ne-effoht aifgahjis. To nakti pehz tam labbi gullejis. Rahdahs, ka tomehr schoreis wehl paliks wessels.

— Tahs awises, kas stahw us keisarenes puffes, stipri stridahs pret tahm awisem, kas stahw us printfcha Napoleona puffes, par to, kam ta waldiba kritfshoht, kad keisars nomirft un winna dehs pats wehl newarr waldih. — Ehrmigi dsirdeht, ka wehl pee keisara dsihwibas, tee laudis, kas winna ihstneeki, jau irr nemeera par winna mantu.

No Spanijas. Spaneeschi arween wehl melle keh-ninu. Zitti laudis nu gribb zelt Thomas Albert Viktor, herzogu no Genias, Italijas kehina brahta dehl, kas taggad 15 gaddus wezs.

No Turzijas. Sultans Egiptes wihzekehniham grahmatah laudis, fur fakka, ka effoht ar meeru ar winna aibildinaschanahm, bet tomehr winnam us preekschu buh-schoht jaturrahs pee schihm leetahm: 1) winnam nebus leelaku armiju turreht ka 30,000 saldatus, 2) wiffas no pakkalas lahdejamas flintes un tee jaunee panzer-fuggi janodohd sultanam, 3) sultans ifkatru gaddu apstiprinahs Egiptes eenemfchanas un isdohfchanas, 4) wihzekehnihs nedriht farunnatees us sawu rohku ar Siropas walstihm,

5) wihzelehninsch bes sultana wehleſchanas nedrihſt naudu leeneht. Kad wihzelehninsch to wiſſu turrehs, tad sultans winnam pamettihſ wiſſu launu, ſo irr darrijis.

— Humanijâ par to fuhdſahs, ka daudſ Jeſuttu tur nahſ dſihwoht, nopehrſ leelas gruntes un zell ſawas ſkohlas. Wiſſur laudis bihſtahs no ſcheem muhkeem.

No **Australijas**. Netahſ no Melbourneſ irr uſ-gahjuſchi tahdu weetu, kur atrohnahs diâmantu. Weena diâmantu rozzeja beedriba 10 deenâs atradduſi 21 diâmantu; ſtarp ſcheem zittuſ, par ſo maſſahs 200 £ ſterliau.

O. P.

Zauni ratti.

Leepajâ, Juli meneſcha widdû ſch. g. ar dampf-kuggi no Wahzlemmes pahrwedduschi diwejuſ, lihds ſchim Kurſemmê wehl neredſetus rattuſ, par ſo irr wehrts ſianu doht Latw. Awijis. — Kaſ tad tee gan buhs par tahdeem maſtigeem neredſeteem ratteem? — Laikam tahdi, ar ſo warr braukt pehz jaunas, neredſetas mohdes, tâ warrbuht, dohmahs zits laſſitajis. Gan arri tahdi ehrmigi ratti tē ſchowaffar' jau irr redſeti, ar kam warr braukt bes ſirga, un ſo ſauz ar ſweſchu wahrdu par „welozi-pede“ (Velocipede), par ſo ſchê zil ſinnadamſ, gribbu poſtahſtiht papreekſchu. Tahdi, bes ſirga brauzami ratti tē ſchowaffar bij redſami diwejadi. Weeni irr ar 3 ritteneem un iſſkattahs gluſchi kâ maſi, jeeraht brauzami kungu ratteli. Brauzoht tee irr nowaldami un dſennami uſ preekſchu it weegli. Brauzeis tannis eefehdees, minn tiklai ar kahjahm diwi paminnes, un tâ tas brauz ittin kohſchi, kâ baggats rentneeks uſ pilſehtu, fanemt nau-das tſchuppu par pahrdoheteem puhreem. — Dhtri ratti irr alkai pawiffam ſawadi. Tee brauzoht daudſ greubtahſ nowaldami ne kâ pirnee. Jo tee paſtahw tiklai no diwi dſeſſa ritteneem, kaſ brauzoht teſk weens paſſal ohtra, tâ ka weens greeſchahs brauzejam preekſchâ un ohtras aiſ mugguras. Scheem diweem dſeſſa ritteneem ſtarpâ atrohdaſ maſſ, fedleem lihdsigs ſehdeklis, uſ ka brauzeis fehſch, un preekſchejam rittenim katra puſſe weena paminne, ſo brauzeis weenu pehz ohtras ſpeeſch ar kahjahm uſ ſemmi un atkal laiſch uſ augſchu. Zaur ſcho paminnu kuſtinaſchanu ritteni ſkreij ahtri uſ preekſchu. Brauzeis, kaſ jau labbi irr eemanniſees ſchohs ſkrittuluſ nowaldiht, ar teem ſkreij parleeku ſchigli. Tas laiſchahs ſchur un tur kâ jautrs taurinſch, zitteem ſawu weiklibu rahdidams. — Bet kaſ wehl winnuſ labbi neproht nowaldiht, tas drihſ warr dabuht pamehroht ſemmi un ſweldamees ſahnis, fanemt labbu ſchwaukſchi, par mahzibu, laj uſmanna labbahſ. — Pirmu reiſu eeraugoht tahduſ rattuſ ar ſawu braujeju, irr deewſgan johziga ſkattifchanahs. Kahdâ nowakkarê kahdam kungam ar ſcheem mohdigeem diwirittenu ratteem, pa ſchoſſeju brauzoht, gaddijahs ahtri garram ſkreet zella laudihm. Lautini gan wehl ſawâs

deenâs nebij redſejuſchi tahdu ſpohku. Weens no teem eefauzahs: „Kau, kahds ehreſ tē ſkreij! Tas jau irr patſ nelabbajis!“ —

Schee nu gan bija diwi ſawadi ratti, kaſ tiklai derr par laika-kawelli un iſpreezafchanohs. — Bet eefim nu zeenijamſ laſſitajis, atpaſſal pee teem eefahſumâ minneteem, nu neſen atnahluſſcheem diwejeem ratteem, par kam ihſti gribbeju paſtahſtiht pehz ſawas eefpehſchanas. Schee ratti jo wairahſ buhs wehrâ leekami. Jo tee nau wiſ gahdati preekſch luſtes braukſchanahm, bet uſ to, ka ar teem laj ſteigſchuſ warretu braukt uſ behdu un nelaimes weetahm juhrmallâ un tur glahbſchanu aiſweſt uſ ſtrantu iſdſihteem kuggineekeem, kaſ, juhras breeſmâs krittufchi, ſauz un lahdsahs pehz palihga. Abbi ſchee ratti irr no ohſcha kohka un labbi apkalti ar dſeſſi. Tee irr tâ taſſiti, ka tohs warr weſt weegli un ahtri. Ritteni irr labbi augſti un wirſeja kante, kaſ brauzoht ſpeeſchahs pee ſemmes, irr 4 zelli platta, laj pa ſmiltihm brauzoht ritteni neſtreeg dſilli. Wiſſas, abbeju rattu daſſas no kohka, irr dſelteni, un dſeſſes daſſas melni puleeretas. Pee katreem ratteem irr wehja-lukteris, kaſ, ja nakti gaddahs dohteſ pee glahbſchanas darba, tohy eededſinahts. Uſ abbeem ratteem wiſſi tee glahbſchanas-rihli ſtahw, katreſ ſawâ noliktâ weetâ. Weeneem ratteem ſtahw wirſu wiſgarram ſmuſka, 9 pehdas 4 zelli garra un 3 pehdas 4 zelli platta kohka kaſte, un uſ ohtreem atkal 3 leelas dſeſſes ſpohles atrohdaſ, uſ kam tauwas irr uſtihtas, un aiſ ſchihm ſpohlehm rattu paſſalâ, maſa kaſte ſtahw. Pat preekſchâ diwi ſpohles ſtahw weena ohtras gallâ. Ap ſchihm teewa tauwa teſk, kam nau atrohdamſ gals. Winna paſtahw weenâ rinki kâ gredſens, un teſk zaur blukki, kam ſtarpâ ſkrittuluſ. Scho tauwu gandrihſ warretum noſaukt par rinka-tauwu. — Rattu widdû ta treſcha ſpohle ſtahw, kaſ irr leelaka ne kâ tahs diwi preekſchejas. Uſ ſcho ſtahw uſtihta reſna tauwa, gandrihſ 200 aſſis garra. Abbas tauwas, ta reſna un arri ta teewa irr wihtas no ſawahdas ſweſchu ſemju ſahles. Tapehz winnas, kâ kuggineeki ſakka, negrimſt dibbenâ, bet peld weenumehr pa uhdenſ wirſu, kad arri deewſſinn zil ilgi mirktu uhdeni. Bes ſchihm tauwahm wehl weena wirwe tur irr, 200 aſſis garra un brauzamaſ grohſchâs reſnumâ. Ta ſtahw uſglabbâta ihpaſchi kaſte ar diwi dibbeneem. Kaſte wiſ-aplahrt gar mallu wairahſ kâ pehdu garri tappi rohnahs, ſtahwu uſ augſchu, zits no zitta atſtattu kahdu pahri zellu. Tappi ſtahw apzeetinati pee appaſſcheja dibbena, kaſ irr atnemmamſ no kaſtes, pee ka augſchejais dibbens ſtahw, kam irr tikpat daudſ zaurumu, zil appaſſchejam tappu. Tadeht kad kaſti leel uſ appaſſchejo dibbenu, tad tappi eet augſchejam, zaurumotam dibbenam zauri un tad atrohdaſ kaſte wiſaplahrt gar mallu, kâ jau ſazzihts. Kaſte no paſcha dibbena eefahloht ta teewa 200 aſſis garra wirwe tohy eepihata, eekruſtis no weenas mallas uſ ohtru, ap tappeem apnemmoht, kahrtâ pehz kahrtas.

Winnu tamdeht lahda wihsē eepinn sawā kastē, laj wajjadfigā brihdi ta kaut kā nefameschginajahs, un la laj bes kameschchanahs eet ahtri wakkā no sawas weetas. Pee glahbschchanas darba atnemm kastes appakschejo dibbenu ar saweem tappeem pawiffam nohst, tā ka tiklai ta, pehz kahrtas eepihā wirwe paleel kastē. Scho wirwi wissu-pirmahl glahbjameem fuggineekeem aisschauj ar leelu, 2 pehdas garru un 40 mahrz. smaggu dselses rakketi, kam ta eelſcha irr pildita ar pulwera maisijumu. Rakkete preelſchgallā irr eespizza un pakkatgallā ar 3, lahdu sprihdi garreem stabbineem, kas gallā apſegti ar weenu pat dibbenu, widdū ar ſkruhweſ zaurumu, kur rakketei peeſkruhwe 4 pehdas garru, labbi reſnu ſpeeki ar 9 pehdas garru kehdi gallā, kam rakketi uſ fuggi aisschaujoht peeſeen to kaſtē eepihā teemu wirwi. Kur rakketi noleel uſ aiſdedſinaſchanu, tur rihs irr ar renni, ko fauz par bukku. Rennes augſchgals nahk uſ bukku un appakſchgals pee ſemmes. Rakketi noleel rennes augſchgallā. Breeſch winnas aiſdedſinaſchanas tur kahdas 9 pehdas garſch ſpeeki atrohnaſh, gallā ar dselses riſku uſ piſtoles wihs, kur eeſprauch dakti. Scho dakti ſpeeka gallā aiſdedſina atkal ar zittu, ittin maſu riſku, kas iſſkattahs kā tas teewajs ſfahrdes (blekka) trauzinſch (penahle) kur ſkohlās behrens eeglabba ſawas rakſtamas leetas. Tā nu garra ſpeeka dakti eededſinatu leel pee rakketes ugguns-tappinas, kas atrohdaſh winnas pakkatgallā ſtarp teem pimit mineteem 3 stabbineem, un zaur ko ugguns ee-eet rakkete un eededſina tur to pulwera maisijumu. Rakkete, tā aiſdedſinata, pehz ne-ilgās kuhpeſchanas eet wakkā un ſkreij nu pa gaiſu ſawu labdarrinſchanas zeſku, breeſmigi ſweegdama, kā leelgabbala lohde, ſplaudama ugguns diſſſteles ar duhmeem un ſew lihds neſdama to pee winnas peeſkruhwetu, 4 pehdas garru, reſnu ſpeeki ar ſawu 9 pehdas garru kehdi, kam irr peeſeeta tā 200 aſſis garra wirwe, kas ſibbena ahtrumā paſuhd no ſawas kaſtes, kur irr eepihā tā, kā pirmahl teiktis. Rakketi iſſchaujoht tā noleel, ka ta ſfreedama eet augſtu pahri par ſtrantatu fuggi un eekriht juhrā. Jo kad ta ſfreetu ſemmahl, tad drihſ uſ nelaimiga fugga warretu uſtrahpiht lahdu zilweku un to eemidſinaht turpat uſ muhschibu. Tilklihds kā rakkete irr pahriſtrehjuſi par fuggi un nogrimmuſi juhrā, tad nelaimigeem wirwe irr rohkā ar ko tee nu no kraſta pee ſewi peewelk to jau peeminnetu blukku ar to rinka-tauwu no pirmejahm ſpohlehm. Blukkam un tauwai wehl melna gummiſa tahſele eet lihds. — Schai weenā puſſē ar balteem, gaiſchi laſſameem drukkās bohſtabeem irr rakſtihts wahziſſi un ohtrā puſſē enliſti, ko tee nelaimigeem fuggineeki nu laj darra ar to blukku un tauwu. Schihs tahſeles rakſis pa latwiſſi ſkann tā: „Taisat to blukku zeeti pee appakſch maſta, labbi augſtu; kad neſtahn wairſ neweens maſis, tad peetaiſeet to blukku labbakā weeta, kas irr atrohdamā. Laiſchat wakkā to rakketes-wirwi, un luhko-

jeet, ka ta tauwa blukkā labbi teſk, un tad dohdat ſihmi ſchurp uſ ſemmi.“

Pehz ſchihs pamahziſchanas nu nelaimigeem fuggineeki darra, peeſeen blukku kur labbaki warredami un dohd ſihmi teem, kas uſ ſemmi. Nu glahbeji nemm reſno tauwu no treſchas ſpohles un ſeen to pee tahs jau uſ fuggi aiſwilltas un tur blukkā buhdamas rinka-tauwas, kam ohtrās gals wehl atrohdaſh kraſtā pee glahbejem. Reſno tauwu pee teewas peeſehjuſchi, dohd fuggineekeem ſihmi ar ſarkanu karrogu, un welk nu to rinka-tauwu no weenas puſſes, lihds kamehr winnas ohtra puſſe ar tahs reſnas tauwas gallu nonahl uſ fuggi pee blukka. Tē fuggineeki ſanemm tauwas gallu un dohd ſihmi uſ ſemmi, laj rinka-tauwu newelk wairſ, un nozeetina tauwu kur labbaki warredami. Nu glahbeji leel ohtru tauwas gallu juhrmallā uſ 3 labbi augſtahm ſtutteh, kam augſchgalli tā irr apkalti, ka tee ſtahn kohpā zits ar zittu, un ko pehzahk atkal warr ſalaist wiſſas trihs kohpā un eeglabbacht rattōs. Kad tauwa irr pahriwillta par ſchihm ſtutteh, tad to wehl nozeetina pee ſemmi eerakta enkura un eewelk til ſtengri, zil ween warr. Pee ſchihs reſnas, tā iſwilltas tauwas nu tas rihs atrohdaſh, ar ko wiſpehdigi iſglahbj nelaimigōhs. Tas irr rinkiſ no kurku kohka, apſchuhſ ar eljotu audeklu. Wiſſch karrohs pee tauwas plakkaniſti. Tam appakſchejā puſſē irr bilſes, arri no eljota audekla, kur glahbjams zilweks eebahſch kahjas. Schihs bilſes zilwekam palihds rinki noturretees, un tam nelaiſch kriſt zauri juhras wilnōs. Kad tauwa nau deewegan augſta, bet guſk uſ uhdeni, tad glahbjams zilweks, tanni bilſchotā rinki buhdams, arri drohſchi warr laiſtees uhdeni, jo rinkiſ to nelaiſch grimt. Schihs, pee tahs leelas, no kraſta lihds fuggim ſteptas tauwas karadamees rinkiſ (Seelenretter*) fuggineekeem atkal no jauna teel aiſwillkts ar to ſinnamu rinka-tauwu, kas teſk weenadi ſawu garenikku rinka zeſku no kraſta uſ fuggi un no fugga atkal atpakkal. Kad rinkiſ irr nonahziſ tauwas gallā, tad weens no nelaimigeem pawehzina zeppuri un eekahpi rinki. Nu to rinki ar to tur eelſchā buhdamu zilweku welk pee mallas. Kad tas irr iſglahbts, tad atkal rinki laiſch atpakkal uſ fuggi. Tā nu darra joprohjam, lihds kamehr ar Deewa palihgu iſglahbj wiſſus nelaimiga fugga laudis, kas wehl irr diſihwi un glahbjami. — Wiſſus ſchohs glahbschchanas-rihkus kohpā fauz par glahbschchanas-apparati, un tee maſa 1000 rubulus. Tanni 22. un 25. Juli winnas juhrmallā iſprohweja, redſoht leelam lauchu pulkam. Iſprohweſchana gahja gan diſchani. Rakketi ſchahwe gar juhrmallu uſ ohſta kraſtu, 500 ſohlus tahlu, kur augſti bukki bij uſtaifiti no garrahm, reſnahm kahrtihm, pahri kam reſna tauwa bij iſwillkta. Katrā prohwe 2 rakketes tappa iſſchautas. 30 rakketes lihds ar apparati tappa pahriweſtas. Tad nu wehl

*) Dwehſelglahbejs.

26 rakketes paleel, kas stahw usglabbatas rattu leelajā kastē. Katra rakketē maksā 10 rubulūs. — Smešchās semmēs, kur schi apparatus jau ir bijusi agrahk, ar to jau tuhstojchi brahti ir glahbti no breesmigas jubras rihlles. Taj tas ihstenaš Glahbeš no wissahm breesmahm un behdahm, nu arri muhsu semmē, tam ar jauneem, teizameem rihkeem strahdajamam miblestibas darbam — ja tas us preekšču peh; Deewa spreeduma gadditohs — preekškir labbu laimi un isdohšchanehs!! —

J. Schkubber.

Tehwa wahrds!

(Statt. Latv. Nr. 37.)

III. Al, ne muhscham es schohs wahrds ne-aismirschu; tee mannam aushm isklaušijahs, ka nahwes spreedums zeetumneekam. Gan nekahds brihnumš nebuhtu bijis, kad par tahdu leegschanu Pehteris buhtu lizzees atbeedetees no sawa bailiga zetta tonni breesmiga laikā. Bet tā nebij wis: „Es esmu weens patš schinni pasaulē,“ tā Pehteris fazzija, „man zitta drauga nau, ka ween schis, un es negribbu, ka wiina seewa kahdreis preekšč Deewa sohda krehla atrassa no mannis jawu wihru un tas behrns schuhpulisē sawu tehwu. Ar Deewa palihgu es mehginaschu“ . . . un schis teizams zilweks krattija man rohku, noskubstija to behrnu schuhpuli — un aigahja. Neweens winnam negahja lihds redsamā nahwē, ka ween wiina ustizzams suns. Naktš pagahja, rihts atnahja, un ar saules lehschjanu niknajs gaisē mittejahs, bet man faulite nekahdu meeru ne-atneffa. Mannā sirdi, ka atbalsē atskanneja: „Par sebbu! Antons wairs nau dšihwē un wiina draugs arri nepahrnahks.“ Zeemini wiffi gahja pee darba, to skahdi glahbt, ko wehtra pee jumteem un dahrseem bij padarrijuse. Es nu weena palikku ar sawahm ne-isteizamahm behdahm. Rohkas schnaugdama es sehdeju; manna affaru straume bij isfkluse, manna mutte no gaudahm ischuwise. Tā sagaidiju puseenas laiku un man rahdijahs, ka jau gaddus sawas behdas buhtu mirkuse. Tē isdirdu ahra balsis, gribbeju pazeltees, bet nespehju, noslihdu pee schuhpula semmē — durwis atdarrijahs: Pehteris eestrepuloja eekschā un fashluka apgihbdams pee mannam kahjahm. Manna sirds tā ar leddu bij apleeta, pehdigs zerribas stars isfudda. „Pehteris pahrnahk weens!“ tā es dohmaju; — bet tē zeemini te wi eeneffa — gan bahlu, ka lihki; tomehr tawas azzis us manni lubtojahs un tawa mutte man usfmaidija. Al, laj Deews man to peedohd, ka es eeksch ta pirma preeka tawu glahbeju aismiršu; ka neredseju, ka winsch bes palihga gulleja pee semmes un winnam no dauds waktihm affins tezzeja. Neweens zits, ka ween wiina ustizzams suns pee wiina sehdeja. Mehš wiffi gar tewi apstahjahm. Zif lohti winsch ar tewi bij puhlejees un zif bij iszeetis! Tu kahdā klints schkehlumā biji eekrittis. Wiina ustizzams suns tawas pehdas at-

radda. Warrens dšikums ar nahwes schausmahm beedeja appakščā; tomehr Pehteris sawu dšihwibu netaupidams rahpahs pee tewis us leiju. Bet appakščā ar mohlahm un bailehm noskuis, winsch tewi atradda nesinnā gullam no ta leela kritteena. Gan winnam laimejahs, tewi atgilbinahk, bet tew nebij spehka, winnam lihdslahpt. Tad nu winsch tewi nehma us saweem kameescheem un nebehdaja par to, ka winsch ar katru sohli, ko ar sawu grehtu nastu us augšču zihnidamees spehra, us affahm klintihm dšikli eewainojahs, tā ka affins tam tezzeja, spehki fahka sust un kahjas un rohkas nogurt. Zifko weenigi wiina palaušchanehs un zerriba us Deewa palihgu un glahbschjanu winnu eestiprinaoja, un tā winsch beidscht, sawas affinis un fahpes neraudsidams, tewi isglahba. Al, zif nepateizigs raddijums es buhtu, ja es to jeklad aismiršu! tomehr — kad pateefigi gribbam runnahk — tomehr es netizgu, ka tu ar sawu apsohlišanū; ko tu sawam dšihwibas glahbejam dewi, labbi effi darrijis. Diwu zilweku lablahschana zaur to ir nolikta ka us matta gallu. Apdohma to! Neds, kad kreetna Pehtera nemeerigajs garš, to speeda isect us fweeschumu, un kad winsch tur seewu apnehma, un winnu mihledams sawu dšinteni atstahja, tad mums abbeem bija schehl, ka winsch tehwischke nedabuja apprezetees. — tu patš fazziji, kad tawa drauga grehta flimmiba tewi pee wiina sauga un tas mihlohts draugs tawās rohkas sawu dšihwibu bij islaidis, wiina Magreeta gan escht skaisa seewa, bet par smalka un par augsti skohlota preekšč mums arrajeem.“

„Nedarrijim ar wallodahm pahri teem aismigguscheem,“ namna tehws fazzija, „laj wiina duff meerā; jo ir wiina bij labba seewa un winnas meita arri buhs labba.“

„Tizgu gan,“ namna mahte atbildeja, „bet kad winnai nepatiku muhsu mahjā, muhsu weenteesigā dšihwē? jeb kad wiina wehl deemschehl par mums kaunetohs? — ak, Anton, tas man lohti sirdi ehstohs; bet es wehl jo wairahk atrastohs nelaimiga, kad man buhtu Jareds, ka mannai jannuwei sirds us mannu behrnu nenestohs.“

„Maht, maht,“ Stammers isfauza, „kahdas tumšchas leetas tu cetaugi! — Es ar sawu dehlu gribbu runnahk; laj winsch man sawu sirdi atklahj, un ja tā buhs, ka tu baidees, maht, ta es winnam teikšču, ko Marijas tehws man zifahrt darrijis un kahdu labbumu parahdijis; — un es sinnu, maht, tu man labbu dehlu effi dsendinajuse, Mahrtsch nelawesees, sawa tehwa paradu islihdsinaht, kautšču tas winnam ir nahktohs grehti.“

„Bet“ — tā mahte ar ruhpiгу waigu eejauzahs, „kad nu arri Marija us Mahrtinu miblestibu nejuht?“

No winnas es nekahdu uppuri newarru pagehrecht. Kad tā ir; ja wiina nemihl mannu dehlu, ta laj wiina no mannas mantas nemu puffi, ka laj es to wahrdu ispildu, ko es sawam mirdamam draugam dewu: wiina meitinu padarriht laimigu.“

Mamma tehws steigfchus isgahja, un mahte palikka weena patte eelfch dšillahm dohmahm fehchoht.

Bija gan tà, là mahte bij paredsejufe. Ar weeglu firdi un jautru jaunibas garru Mahrtingsch bij gahjis us Tiroles semmi; bet tà winsch wairs nepahrnabza mahjäs. Ar gohdigeem Tirolneefceem andele drihs fluä beigta; un no fchejenes winnam arridsan tehwa darrifchanäs pirmreis us Italiu waijadseja dohteos. Kohbeschas ar Tirol koh-pä fa-eetahs. Mahrtingam firds us Italiu lohiti ilgojahs. Kä tad winsch nebuhtu wehlejees kahju uspert us to semmi, kur til dauds swehtas peeminnas un katofu basnigas swehtajäs tehws, pahwests, mahjoja, un kur tikdaudi swehtreisneeku staiga! Tomehr winsch tur atradda tohs zilwekus zittadus ne là tuweja Tirolä, kautschu dabba fche gan bij wairahf gresna un patihkama. Dauds jo geubti winnam nahjäs idarriht sawus darbus, tapehz, ka winna prettineeki, kas winna tehwa bij paradä, nepalikka pee wahrda; bet zehla wiffadus eemeschus. Beidsiht pehz leelahm publehmi wis bij nodarrihts. Mahrtingsch nehma fihli rohkä un til no weenas weetas wehl gribbeja jadabuht naudu, ko paradneeks bij apfohlijis malfahit us fcho laiku. Schinni rihtä winsch fatikkahs ar weenu barru swehtreisneeku, kas sapulzejuschees dewahs pee kahdas swehtu bildes. Mahrtinga zelsch arri tur netahlu gahja garram, un winsch teem peebeedrojahs klahit. Schis kah-jeneeku bars gar fahdschahm un zeemeem garram eedams augdams pee-anga. Dauds no fcheem swehtreisneekem israhdiya it gohdigu deewabihjigu feiju, bet zitti atkal smejhahs, johkojahs un blaustijahs, it là eetu us tirgu. Dasch arri zittu aiskahra ar wallodu. Tä weens jauns Italeetis ar nekahrtigeem smeekfeem zittam teiza, us kahdu swehtreisneezi rahdidams, kas pee Kristus bildes zekmallä Deewu luhdä: „Reds, ta marmora bilde jau atkal zekdäs nomettusees!“ Mahrtingsch pagreesa arri azzis us to is-meeto, kas patlabban no sawas Deewa luhgschanas pazehlahs. Tä bija flaika, flaihta meita; winna bij prasti gehrbusees, bet schis prastis apgehrebs winnas auguma flaihtumu nemafinaja wis; jo tas gulleja, là usleets. Waigs schai meitai bij eebruhns, là pee Italeescheem no semmas kahrtas to mehds atrast. Azzis winnai nebij til deggofchas un swehroschas, zil pee teem laudihm fiktäs semmäs mehds buht, un kas kautschu karstu, ahtru dabbu israhda. Arri winnas gaischi bruhni matti leezinaja no tam, ka winna nebij dšimmuse Italeete. Mahrtingsch winnai tuwojahs, ar winna wallodä gribbedams eelaihteos. Bet të winnas waigs palikka tumfchahks, azzis fagehlahs dusmäs un winna Mahrtingam atgreesa mugguru. Sawä firdi eewainohts kahdas nepelnitas neewafchanas deht, Mahrtingsch no winnas atkahpahs. Tomehr no tahlenes winsch to paturreja azzis un redseja, ka winna arween gahja; sawrup, un tà rahdijahs, ka winna katru, kas

winnai gribbeja peebeedrotees, lepni atraidija. Tänni leelä kautschu pulkä ap swehtas bildes, kur wiffi swehtreisneeki sapulzejahs, ta jauna meitscha Mahrtinga azzihm uosudda.

Mahrtinga paradneeks arween wehl eemeschlu atradda un malfafchahu wilzinaja. Tä fahdscha, kur schis paradneeks dšihwoja, nebij pahrtiklufe. Tas schenkis, kur Mahrtingsch nomettahs, bij deewögan prastis un nepatihkams. Tapehz, kad muhsu jauneklum tur apnikka tuppeht, tad winsch laiku kawedams zereja aplahrt it patabli. Kahdä nowakkarä trohkfnis no fanahkufcheem laudihm schenkli waldija, tadeht Mahrtingsch isgahja atkal tahli isstaigatees. Wakkars bija kohsch un klufs. No kohkeem un pulkehmi gahda smarscha iszehlahs. Tä winsch ne manniht nemannija, ka tahli bij noftaigajis. Bailes winsch neturreja; flinte tam bij libds. Të us reis winnam leekahs, ka tahlumä dseefma atskann. Winsch klaufahs jo usmannigi; të pa rettam kahda skanna no tahluma winnam jo skaidri ausis eefkreij. Par kreisu rohlu no leelzella stary falleem kohkeem no tahlenes kahdu ehlu warreja nomanniht; no turrenes ta singe atskanneja. Turp nu arri Mahrtingsch gahja. Winsch jau mahjai klahit peenahja — bet dseefmas skannu wairs nedfirdeja.

Nu winsch dohmaja, ka buhschoht pahrtklaufijees, us fcho puffi to dseedafchahu wehrodams. Të winsch us reisu palikka là stabs us weetas stahwoht; zaur kohlu sareem winsch eeraudfija allas pumpu, pahre ko welwehts muhriß bij pahrtaihts, kas no wezzu laiku mohdes leezinaja, un blakkam alkai, pee muhra peespeedufees, weena jumprawa fehdeja, ko winsch — tikklo winna galwu pazehla un pagreesa — pasinna par to swehtreisneezi, kas winnu preeksch kahdahm deenahm til struppi atraidija. Mehnescha skaidra gaisma apspihdeja falkohs kohka saruus un apgaismoja arri tahs weentules feiju, kas là apskaidrota isstaitijahs. Waigi winnai gan bij bahli, täpat, là winnu deen, kad ar to sagahjahs, bet winnas peete wairs nerahdijahs til faskahbuse un dusmiga. Winna affaras noflauzjufees, atdarrija luhpas un fahka dseedaht eefahlumä it lehni, bet tad arween jo stipraki. Arween ta jauka firfniga dseedafchana Mahrtingam patikka, bet arri tee wahrdi, kas winna mahtes wallodä skanneja; jo fche sweschumä, kur zittu wallodu runnaja, winsch nebij zerejis, schihs parastas dseefmas wahrduß dširdeht. Tä jumprawa dseedaja ar febru balfi pa Wahzifki:

Tas kays irr tumfch un kluffu
It nejauks usskattoht;
Taf dohd mums faldu duffu
No pasaul's iseihoht.

Ne lagfdigalla fittih
Schu tumfchä flehpinä,
Tahs draugu pulkes krittih
Til kappu mallinä.

Atstahstu draugu gaudas
 Par walti kappā skann,
 Un sehdreenišču raudas
 Tee mirruschi nemann'.

Ne zittās kahdās mollās
 Miht ihsta meeriba;
 Zaur tumšās kappu-allas,
 Mehš nahkam tehwiščkā.

Scheit daudsreis grubti klahjāhš
 Scheit jaraud behdigi;
 Tur winnās jaukās mahjās
 Buhs meera laizini.

(Pahrtulohš no G. F. S. Statt. „Dseefnu
 wainats“ 1. dalta 38 dš.

(Al preešču wehl.)

Widsemmes allas.

Mihštajs, šarkanajs šmilts-akmins, kas
 allaschin Widsemme atrohnams, irr baggats pee alla hm,
 is kam daschās weetas awoti iswerd, kur uhdeni dselse
 eekščā. Tahdas allas wezžōs paganu laikōs Latweescheem
 bij par uppuru-weetahm. Tahs wiswairahf pasih-
 stamas irr Gutmanna-alla pee Turroidas, welna-
 alla un dselses-wahrti Zehsu tumumā.

Gutmanna-alla gukl pee beesi apauguščā kalna kah-
 jahm, starp Turraidu un Krimmuldi. Ta kahdas 96
 pehdas augsta, eekščā 48 pehdas platta un tikpat dšika.
 Ta pret dibbenu paleef schauraka, un tur ja-ee-eet eekščā,
 kā pa leeleem stalteem atwehrteem wahrteem. Allā iswerd
 awohts, kas šawu uhdeni eetezzina dohbē un tad atdohd
 tuwajai Gaujai. Uhdeni dselses-dakkas un masas leetas,
 kā fuhnas, nauda u. t. j. pr. atrohnahs, — ar laiku pah-
 welkahs ar akmins-tšchaumalu.

Schis awohts ta apgabbala laudihm wehl schodeen
 effoht šwehts, jo tee dohmajoht, ka schim uhdenim irr
 dseedinadams spehks. Tee ar to masgajahs ihpaschās
 šlimmibās un to šmell ar it šawadu darrischanu, ihpaschi
 noliktōs laikōs (reisās).

Tahs pa dalkai ar fuhnahm apauguščas klints-seenas
 no šarkana šmilts-akmina ar dauds wahrdeem un gadda-
 skaitteem irr aprakstītas; tee wezžakee sneeds lihds 1666tam
 gaddam. Starp teem jaunajeem raksteem apmekletajam
 tuhliht pee ee-eeschanas pa kreisai rohlai kriht azzis tas
 bohštahs H (Kreemu „N“) ar to aprakstu „Kreewualsts
 krohnamantineeks tanni 3. Augustā 1860“, ko Keisariška
 augstiba, tas 1865. gaddā nomirruschajš leelfiršts
 Nikolai pats ar šawu rohku mihštajā almini effoht
 eegraweerejis.

Welna-ellā Zehsu aprinki arri dselsts awohts irr,
 no ka tahs pusses laudis dohma, ka tam effoht dseedina-
 dams spehks.

Arri „dselses-wahrtōs“ pee Zehšim awohts
 atrohnahs, auksts kā leddus, kas istekl no allas labbahs
 pusses. Tas no wiffahm pussehū ar eewahm, predehm
 un kaddiku-kruhmeem til beesi irr apaudšis, ka tas abtrahf
 nau atrohnams, eekam pawiffam klahf pee ta jau stahw.

Schim uhdenim effoht ihpaschi spehks pee kaulu-
 šahpju dseedinaschanas. — Id.

Waldischanahs.

Labbahf atpakkal greestees neta par neriktigu zellu
 tablahf staigahf. Tas jau katram buhs notizzees, ka
 winsch šawu nodohmu gribbedams panahf, usnehmis
 neriktigu zellu un zaur to pee šlahdes buhs tizzis? — Ja
 tu nu pa to neriktigo zellu pastahwigi gribbi prohjam
 staigahf, ta' ta šlahde paliks arween leelaka, un tu šawu
 gribbeschanu tatschu nepanahfš. — Tapedz irr labbahf
 weenu kapeiku uppureht ne kā rubuli, jo to kapeiki
 weeglahf atkal warr eemantohf, bet rubuli grubtahi. Til
 negudrs zilweks tewi par to warretu smahdeht, ka tu no
 ta neriktiga zella atpakkal greestohs, bet gudrajs tewi par
 to usflawehs. Kad tu meščā efi apmaldijees un juhtees,
 ka no riktiga zella noklihdis, waj tu pa to pašču zellu
 eefi tahlahf? Nē, tu greešisees atpakkal un nekawnefees
 par to. Darri tā pee wiffahm leetahm, ja tu gribbi buht
 gudrs zilweks. J.....i.

Wisjaunafahs sinnas.

Londonē tanni 20. (8.) Septembei. No Deenwid-
 Amerikas par to karru starp Brasiliāneescheem un Paraguā-
 neesču dumpineekem tohp sinnohts, ka Brasilijas generals
 diwi leelās kauschanahs dumpineeku presidenti Lopez brees-
 migi effoht šakawis, tā ka schim steigtin bija jabehg pah-
 rohbeschu. Brasilijas saldati winnam us pehdahm dse-
 nahs pakkal. Tannis diwi kauschanahs Paraguāneescheem
 4000 tappa nokauti, daudsi fanemti un ir labba teesa leel-
 gabbalu palikka Brasiliāneesču rohkās.

Berlinē tanni 22. (10.) Septembei. Us lehnina pawehli
 Bruhschu waldibas landtags fanahks un šahkfees schinni
 gaddā tanni 6. Oktobei.

Dresdenē tanni 22. (10.) Septembei. Schinnis deenas
 te tas šmuklais teātera-nams, kas jebšču gan ne tas leel-
 lakais, bet tomehr bij šmuklakais par wisseem zitteem Wahz-
 semmes teātera-nammeem, ar ugguni aisgahjis.

Madrides awises raksta, ka Paragonas pilsehtā lau-
 dis, kas nau ar meeru, ka Spaneesču aisdšihtas lehnin-
 enes weeta atkal weenu lehninu gribb uszelt, leelōs bār-
 rōs šapulzejahs dumpi pret taggadeju Spanijas waldibu
 zelt. Gubernatora šikteeri, kas dumpineekus gribbeja ap-
 meerinahf, winni nokahwa. Dumpis jau atkal apšpeests
 un dumpineeku galwa, generals Pierrad, fanemts lihds
 ar dauds zitteem.

Zelgawā tanni 10. Septembei Latweesču draugu
 beedriba Steffenhagen lunga nammā šawu gadša-eescha-

